

Warszawa, 13 listopada 2001 r.

Opinia prawna
w sprawie skargi konstytucyjnej p. D. R.-V.,
skierowanej do Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt SK.31/01)

Stosownie do zlecenia z dnia 8 października 2001 r. uprzejmie przedstawiam następującą opinię w sprawie skargi konstytucyjnej p. D. R.-V., zawierającej wniosek o stwierdzenie niezgodności art. 44 § 1 uchylonej już ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 1994 r. nr 7, poz. 25 z późn. zmianami) z art. 45 ust. 1, art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji, zwanej dalej ustawą o usp.

Zdaniem Skarżącej, art. 44 § 1 ustawy o usp narusza wymienione przepisy przez to, że nie przewiduje środka odwoławczego od natychmiast wykonalnego postanowienia sądu o ukaraniu karą porządkową. W ten sposób cytowany przepis skutecznie zamyka osobie ukaranej drogę do ewentualnego wniesienia zażalenia na decyzję sądu.

1. Skarga p. D. R.-V. jest częściowo zasadna. Zgodnie z art. 78 Konstytucji, każda ze stron ma prawo do zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Odstępstwa od tej zasady określa ustawa zwykła (zdanie drugie art. 78 ustawy zasadniczej). Dyspozycja konstytucyjna nie pozostawia wątpliwości, że owe odstępstwa **są dopuszczalne wyjątkowo**. W związku z tym konstytucyjność art. 44 § 1 ustawy o usp budzi zastrzeżenia. Postanowienia sądu o ukaraniu karą porządkową są wydawane w składzie jednoosobowym na posiedzeniu niejawnym. Są to więc „decyzje karne” podejmowane przez jedną tylko osobę. Powyższa okoliczność uzasadnia pogląd, że zasada wyrażona w art. 78, zdanie pierwsze, **powinna być w pełni respektowana** w odniesieniu do postanowień sądu wydanych na podstawie art. 43 § 1 i 2 ustawy o usp. Tryb wydawania tych postanowień stanowi, moim zdaniem, argument przeciwko rozwiązaniu przyjętemu w zaskarżonym przepisie, tzn. przeciwko niedopuszczalności ich zaskarżenia.

Reasumując, art. 44 § 1 ustawy o usp w zakresie dotyczącym braku prawnej możliwości zaskarżania tego rodzaju postanowień sądu nie może być traktowany jako konstytucyjnie dopuszczalny wyjątek, o którym mowa w art. 78, zdanie drugie, ustawy zasadniczej.

2. Problem niekonstytucyjności art. 44 § 1 uchylonej ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych został dostrzeżony i właściwie oceniony przez ustawodawcę w roku 2001. Świadczy o tym treść art. 50 § 1 nowo uchylonej ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. nr 98, poz. 1070), która weszła w życie z dniem 1 października 2001 r. Zgodnie z tym przepisem, od postanowienia sądu o ukaraniu karą porządkową przysługuje zażalenie do sądu bezpośrednio przełożonego, a gdy postanowienie zostało wydane przez sąd apelacyjny – do Sądu Najwyższego. W razie wniesienia zażalenia sąd, który wydał zaskarżone postanowienie może wstrzymać wykonanie kary porządkowej.

Nowe rozwiązanie jest więc zgodne z dyspozycją art. 98 Konstytucji. Skarga dotycząca art. 44 § 1 uchylonej ustawy – Prawo o usp podlega jednak rozpatrzeniu ze względu na dyspozycję art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U nr 102, poz. 643 z późn. zm.).

3. Bezzasadne są natomiast zarzuty niezgodności kwestionowanego przepisu z art. 176 ust. 1 Konstytucji. Przepis ten bowiem nie kształtuje bezpośrednio praw ani wolności obywatelskich. Dyspozycja art. 176 ust. 1 ustawy zasadniczej dotyczy natomiast **organizacji** postępowania sądowego, które powinno być co najmniej dwuinstancyjne. Jest to przede wszystkim wytyczna dla ustawodawcy, który został upoważniony do określenia ustroju i właściwości sądów oraz postępowania przed sądami (art. 176 ust. 2 Konstytucji).

Zaskarżony przepis nie ogranicza również prawa do sądu, które zostało sformułowane w art. 45 ust. 1 Konstytucji. Niedopuszczalność zaskarżania postanowień o ukaraniu osoby karą porządkową na podstawie art. 43 ust. 1 i 2 uchylonej ustawy o usp nie może być kwalifikowana jako naruszenie wymienionego postanowienia Konstytucji, ponieważ dyspozycja art. 44 § 1 tej ustawy dotyczy stanu faktycznego już osądzonego.

Sporządził: Witold Pawełko